

ดอกไม้ใบอรรณพคดีไทย ๑๒

โดย ชักกลอน ๕๗ ๒๗

๕๘-๓ บัวอีกต่อเรียม

“บานเย็นบานสะพรั่งฝั่งสระบัว
เหมือนเย็นเข้าเหย้าอยู่อยู่กับน้อง
มะลิวัลย์พันระกำขึ้นแกมจาก
ได้สามวัดกรรมพรากรไปจากห้อง”

วรรณคดี: ขุนช้างขุนแผน (ตอนขุนช้างตามนางวันทอง)

ผู้ประพันธ์: สุนทรภู่

บัววิกตอเรีย Amazon water lily
 Royal waterlily บางทีเรียก บัวกระดังง์
 ใบกว้างใหญ่ ขอบใบยก ขึ้นตั้งตรง
 เด็กรั้งทอง ตรงใบบัว ไม่กลัดอ้อม

ชื่อละติน *Victoria amazonia* ชื่อสามัญ ขานVictoria ดอกใหญ่สี
 วงศ์ Nymphaeaceae มีใบกลม ทนลมแถมลมคม อมในน้ำ ตามก้านใบ

ดอกกลมใหญ่ ขยายกลีบบาน กลางราตรี กลิ่นหอมปรี่ สีขาวนวล ขอบหลอดใหญ่
 บานเต็มที สีชมพู ดูเพลินใจ ขึ้นห้อย ในอันแพรว เด่นบัวบาน

พระพุทธรูปทรงเบญจบุษย์ สีเท่งบัว ลิตมัตมบัว บัวโคลนตาม เต่าข่มขวัญ
 ไข่ชีวิต ไร่ทศใด ไปอันอัน กว่าจะผ่าน ผ่านพิน้ำ กรรมมากมี

เหล่าต่อไป บัวใต้น้ำ กรรมรอบตัว รูปดามบัว เต่าข่ม ขยำขยี้
 ยังต่อจรด แสงสว่าง สร้างชีวิต วันพรุ่งนี้ อาจมีผล พันบุปผา

เหล่าที่สาม ความหวังพริ้ม บัวปิ่นน้ำ พร่อมเบ่งบาน วันพรุ่ง ผดุงเหล่า
 เหล่าที่สี่ บัวเหนือหน้า อร่ามตา บานเจ็ดล้ำ ดองตาเห็นธรรม เลิศล้ำชน

สถิตย์พันธ์ ธรรมสถิตย์

ใบบัวใหญ่เท่ากระดังมีขอบตั้ง เคยเห็นครึ่งหนึ่งรกร้างในหนอง
บัวอะไรใบใหญ่กว่าบัวทั้งปวง งามโชติช่วงบัววิกตอเรียจากแดนไกล

ดอกขาวนวลเบญจกมลพุ่มองแดง กลิ่นหอมแผ่ไกลโรยรินฝั่งบึงไขว่
บานดอมนั้นอร่ามรุ่งเช้าพราววิไล เพาะต้นใหม่ด้วยเมล็ดวิจิตรไฉย

ปลูกประดับในสวนกว้างกลางสระใหญ่ ขนาดใบ 1-2 เมตรสีเขียวเขียว
รับน้ำหนักได้ 70 กิโลกรัม ออกก้านดอกเดี่ยวกรอบนำทำกับข้าวเคย

ดงพร เดชกุลธนา

บัวฉีกดอกเรือเรือรายตามชายธาร
ใบโอฬารลอยปริ่มริมน้ำใส
ขอบกระดกยกสูงมองเห็นไกล
คล้ายกับใครปลูกกระตั้งองกลางธาร
สีแดงคล้ายน้ำใบอ่อนก่อกวนไฟสุก
ทำที่สุดสีเขียวแก่แก่คล้ายลาน
แกร่งยิ่งนักรับน้ำหนักเด็กได้มาน
ด้านล่างกำแพงพรางหนามแหลมใบบึงกัน

ดอกพืชม้วนร่ามแยมแยมสีชาด เบ่งบานคราอพลบค่ำน้ำหอมพลัน
ไชยย์เข้าภูมรินบินดอมกัน เกล็ดฟ้าอันผสมเกสรอันหมันบัว
ครั้นยามสายคลายบานพานหุบอง รอค่ำองจึงบานละลานทั่ว
จากสีชาดพราวเบสีนหมันบัว ทำสีแดงสดแล้วร่วงโรยลาไป
แพร่ขยายพันธุ์ด้วยเมล็ดเด็ดยิ่งนัก ทั้งอาจสักแยกหน่อก็ทำได้
ทรงคุณค่าแห่งพืชสมุนไพร ลำเกินโตบัวลำคำชู่ใจ

กุศล คำเพราะ

โครงสร้างดอกบัวกระดัง

The Victoria cross section

ช่วงเวลาประมาณ 14.00 น. - 15.00 น. เริ่มเปลี่ยนเป็นสีชมพูละสีม่วงแดงในวันสุดท้าย

ดอกบานวันแรก
(เวลา 19.00 น.)

ดอกบานวันที่ 2 - สาขา
(เวลา 10.00 น.)

ดอกบานวันที่ 2 - ป่าข
(เวลา 14.00 น.)

ดอกบานวันที่ 3
(เวลา 10.00 น.)

ดอก
(Flower)

กลีบดอก
(Inner Tepale)

เกสรตัวผู้
(Staminodia)

ระยางที่โผล่จากเกสรตัวเมีย
(Carpillary Appendages)

รังไข่
(Ovary)

ขอสงวนสิทธิ์ทำยให้ชื่ออีก๓๑เรีย
 แลเห็นอะเหี้ยเพด็ยใจหตาภทลายหน้าห
 เพราะต้ออั้นนั้นไม่เห็นบ้อมานาน
 แต่ก้อนกาอไม่สนใจอะไรบ้อ
 มาอั้นนี้ต้ออสงกลอการบ้าน
 บ้อกระต้งบ้อบานละทำนห้อ
 ก็ไม่รู้แต่่งยัง ใจให้เบ็นต้อ
 ห้อมุดม้ออไปตามใจหน้า

บัวกระดังง์คงเห็นเป็นบัวใหญ่ เด็กร้าง ได้ ไม่ยอมหรือถลำ
เพราะใบใหญ่แข็งแกร่ง ไม่คะมำ เด็กร้างนี้ทั้งยิ้มแย้มแจ่มใสดี

บัวอีกชื่อเรียกชื่อภาษาอังกฤษ อ่านสักนิด Amazon water lily.
มาเมื่อไทยเห็นใบใหญ่อย่างนี้ เลยมีชื่อ ไม่หมองมัวบัวกระดังง์มา

ใครจะปลูกบัวนี้คิดดีหนอ เพราะต้องมีบัวใหญ่มากมากหนอ
มายังแนวตาบัวบานออกมา จะไม่ครนบัวกระดังง์

บัวสามสกุลที่ได้ต่างใบนี้ บัวหลอดมีบัวกระดังง์บัวสายไซรี
ขึ้นชื่อบัวมีคุณค่าขจรไกล เพราะคนไทยถวายพระมาเนิ่นนาน

ก็ขอจบเรื่องบัวมาจนแล้ว อีกชื่อเรียกแก้บัวอีกสถาน
ขอขอบคุณลุง ไต้ก๋งที่ให้งาน เพื่อสืบสานภาพที่กลอนกระจัดไกล

อานนท์ ศรีวิสูตร

โครงสร้างดอกบัวกระดัง

เป็นราชินีแห่ง ไม่น้ำงามสง่า

เป็นสมบัติเอกบังงามยามเหนือน้ำ

เป็นสัญลักษณ์ของความบริสุทธิ์สูงสุดของงาม

คือดอกบัวอยู่เหนือน้ำงามสะดูดตา

บัวเป็นพืชน้ำล้มลุกปลูกในน้ำ

ดอกบัวงามพบทั่ว ไปเห็นได้ว่า

ในเขตร้อนอุณหภูมิลำเจ็ดห้า

กว่าไร้อาตายลมดินกินหลายปี

บัวที่ปลูกในไทยสระเล็กใหญ่ ขอบอกไว้มีสักดอกโตใบนี้
อีก๑เรียสักดอกหนึ่งซึ่งใจดี บัวสายนี้เองบัวหลวงพืดงนี้

อีก๑เรียบัวกระดังงอรูจัก ใบใหญ่หนักดอกปริม่น้ำงามนักหนา
เห็นได้บ่อยในสระน้ำงามติดตา ใบที่หนาทรงกระดังงอบอกนาม

ใบที่มีแดงคล้ายใบลิ้นไป มาเป็นใบเขียวขลิบรีเห็นหน้า
ทรงกระดังงอใหญ่รูปหัวใจงาม ขอบติดตามตั้งองระว่างหนามตรงกำใบ

ดอกละบานงามใหญ่คำถึงย่ำรุ่ง กลิ่นหอมฟุ้งดอกหุบบานยามวันใหม่
ดอกแรกบานมีสีขาวพราววิไล นานเปลี่ยนไปขาวชมพูสุดม่วงแดง

ประโยชน์นั้นมิบ้างอย่างของบัว บ่ปลูกให้ทั่วไว้ประดับในสระแสง
กำนดอกบัวเขานำไปทำแกง ไม่แฉ่งแฉ่งคุณค่าอย่าทำเมิน

๑๓๗ สุพรรณปากแพรก

บักระตัง คงหมตภูมิ กล้วยไม้
 กำไม้แบ แลไม้เหิน เจริญใจ
 นังใจลอย คอยเพ็อนหนา น้ำตาคลอ
 ไทคิตหนอ ขอเอ๋ยเอื้อน เฮือนค้ำับ
 เอนเพ็อนยา ออย่าคัอนหนนอ ขอลลอกหนนอย
 ลอองมีอ้นอย ค่อยประนม งามลองกราบ
 ไบรดเมตตา กรุณนั้ ฝมทึครับ
 นังองค้ำับ รับแลอ้นนั้ มั่นใจมี

บัวนั้นในบานเด่น เห็นชัดเนี่ย “บัววิกตอเรีย Amazon water lily”

บัวกระดัง คงจำได้ ให้เบรมปรืด ดูแปลกดี ที่ฉันเห็น เด่นตรึงใจ

“ดอกกลมใหญ่ ขยายกลีบบาน กาลราตรี” ขาวนวลนี้ สีดอกล่ง ช่างสดใส

กลีบหอมหวาน ขอนดม ประไลมหทัย ครานึก ไชรี ให้หอมหา นื่องยานัก

“กลีบใหญ่ขึ้นรอยระริน กลีบแกวรี” ใหนักย์อน สะท่อนใจ ได้ประลักษ์

เคยเดินคละ พะนอเนื่อง ล่องเรารัก อุปสรรค พัดพรากเล่า พี่เฝ้าครณญ

ต้องหน้าขึ้น ฝันอกตรม ชมขึ้นสุด สัตตบุศ อดใจเล่า เฝ้ากำสรด

นึกย์อนเล่า สุขเราล่อง นื่องขี้ขอน กลีบหอมดอด นอดสมร ทรากไกล

อนใจล่ง วัตตะ ลังขารานี้ ฉันรู้ดี มีเกิดดับ ลับลา ได้

พบเพื่อจาก พรากแล้ว แฉจากไป ประทับใจ เก็บไว้หนอ ก้อเท่านั้น

ขอบคุณทนาย Walaiporn นักกลอนใหญ่ สถิตยพันธ์ไชรี ให้ดอกนี้ มีสุขสันต์

น่ารักล่ง ช่างใจดี มีรางวัล หนึ่งพณั้น ฉันให้ครบ ปรบมีอรรคา

โกวิท ธีระโรจน์

บัวลอยงามนามว่าบัวกระดังง์ ใบกว้างตรงขอบยกตั้งทั้งมีหนาม

แหล่งที่มาอเมขอนป่าเรืองาม ให้ดอกงามสดชื่นดูรื่นรมย์

นับเป็นบัวว่านวงศ์อุบลชาติ งามพิลาศใบปริ่มน้ำดูงามสม

อีกชื่อเรียกดอกงามยามขึ้นชม นามนิยมราชินีที่ให้มา

มีลำต้นใต้ดินเป็นหัวใหญ่ ทั้งดอกใบลอยเด่นเป็นนัยหนา

ดอกแรกบานขาวเด่นเห็นงามตา แล้วต่อมาเปลี่ยนเป็นแดง ให้แสงสีนวล

นับได้เป็นราชินีแห่งไม้หน้า เมื่อยามค่ำบานออกดอกไขยกลิ้น

ปลูกประดับบ้านไว้ได้ยลชื่น สั้ญภูมิตศล้ำบัวงามอร่ามตา

อัถขลี้ ณ ไร่ยงใหม่

ทุกครั้งที่ได้ชมราชวิถี
มอง ไปที่ทางช้างหรือทางขวา
ขึ้นกับว่า จะไปหรือจะมา
เริ่มจาก"เขาดินอนา"ทางขวาต่อ

จะมองเห็นพระตำหนัก"จิตรลดาธารโกล्यान"
เป็นถ้ำโกล्यानที่ประทับพระเจ้าอยู่หัว
ที่ล้อมรอบด้วยกำแพงกันน้ำในดาด
แนวรอบบริเวณเป็นคาน้ำกันน้ำอีกที

ตรงหัวลมของแฉกรั่วในสระน้ำ	ข้างงามล้ำเห็นกระดิ่งลอยขึ้น
ยามแรกเห็นปลั๊กรวยในทันที	กระดิ่ง ไรใหญ่เหวี่ยงที่ระพรรณนา
กระดิ่งจริงหรือปลั๊กรวยไรแน่	ข้างงามแท้เสียแฉกต์โดยระหนา
แฉกเห็นนกบนกระดิ่งโดยระนา	จ้องจับปลาในธาราให้หน้าใจ
แฉกหลังฝนเห็นน้ำกลิ้งในกระดิ่ง	งามเหวี่ยงปลั๊กรวยได้เห็นได้ทีไหน
เพ็ญระรื่นเป็นบัวจากแดนไกล	อเมริกาใต้ในลุ่มน้ำอะเมซอน
ดอกสีขาวบานคำถึงเข่ามีด	กลิ้งไวยิ่งขึ้นระพรรณกลิ้งแกสร
สองสามวันนับจากนั้นสีขาวจร	ถึงขั้นตอนเป็นขมิพุดและแดงพลัน
บัวพันธุ์นี้มีชื่อ"อดีตเอเรีย"	ใจระเหยอยากจะปลุกได้ตั้งพัน
แต่จำต้องให้ล้มเลิกไปพลัน	หนึ่งเดียวฉันที่ขาดนั้นคือเอเธเรอ

อติพร แฉกรวย

